WORLD FORUM ON ACADEMIC INNOVATION AND DIGITAL LITERACY

21-ASR INGLIZ ROMANLARIDA IDENTITET VA MIGRATSIYA MUAMMOSI

Nazokat Sadullayeva Kuvondik kizi
senior lecturer, Uzbekistan State World Languages University
Tashkent, Uzbekistan
E-mail: Nazoshka9300@gmail.com
Nazokat Kuvondiq qizi Sadullayeva
Katta o'qituvchi,
O'zbekiston Davlat jahon tillari universiteti
Toshkent, O'zbekiston
E-mail: Nazoshka9300@gmail.com
Садуллаева Назокат Кувондик кизи
Старший преподаватель
Узбекский государственный университет мировых языков
Ташкент, Узбекистан
E-mail: Nazoshka9300@gmail.com

ANNOTATSIYA

Mazkur ilmiy tadqiqotimizda XXI asr ingliz romanlarida identitet va migratsiya muammolarining badiiy talqini o'rganib chiqiladi. Tadqiqotda globallashuv, transmilliy migratsiya va madaniyatlararo aloqalarning kuchayishi natijasida shakllanayotgan yangi identitet konsepsiyalari zamonaviy ingliz adabiyoti misolida yoritiladi. Shuningdek, migrant qahramonlarning shaxsiy, milliy va madaniy o'zligini anglash jarayoni, gibrid identitet, begonalashuv, moslashuv hamda madaniy ziddiyatlar badiiy asarlar tahlili asosida ochib beriladi. Maqolada identitet va migratsiya masalalarining postkolonial adabiyot hamda zamonaviy ingliz romanchiligidagi o'rni nazariy va amaliy jihatdan baholanadi. Tadqiqot natijalari

XXI asr ingliz romanlarida migratsiya insonning nafaqat hududiy ko'chishi, balki uning o'zligini qayta shakllantirish va madaniy identitetini qayta anglash jarayoni sifatida tasvirlanishini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: *XXI asr ingliz adabiyoti, ingliz romani, identitet, migratsiya, madaniy identitet, gibrid identitet, postkolonial adabiyot, diaspora, transmilliylik, globallashuv, madaniyatlararo muloqot, begonalashuv, assimilyatsiya, migrant qahramon, zamonaviy adabiyot.*

ABSTRACT

This study examines the artistic representation of identity and migration issues in twenty-first-century English novels. It explores new concepts of identity emerging in the context of globalization, transnational migration, and increasing intercultural interaction, using examples from contemporary English literature. The research also analyzes the processes of personal, national, and cultural identity formation among migrant characters, as well as the themes of hybrid identity, alienation, adaptation, and cultural conflict through the interpretation of selected literary works. Furthermore, the article evaluates the role of identity and migration within postcolonial literature and contemporary English fiction from both theoretical and practical perspectives. The findings demonstrate that migration in twenty-first-century English novels is portrayed not only as a process of geographical displacement but also as a means of reconstructing the self and redefining cultural identity.

Keywords: *twenty-first-century English literature, English novel, identity, migration, cultural identity, hybrid identity, postcolonial literature, diaspora, transnationalism, globalization, intercultural communication, alienation, assimilation, migrant characters, contemporary literature.*

АННОТАЦИЯ

В данной статье рассматривается художественная интерпретация проблем идентичности и миграции в английских романах XXI века. Исследование

посвящено анализу новых концепций идентичности, формирующихся в условиях глобализации, транснациональной миграции и расширения межкультурных контактов, на материале современной английской литературы. Особое внимание уделяется процессам формирования личностной, национальной и культурной идентичности персонажей-мигрантов, а также исследованию гибридной идентичности, отчуждения, адаптации и культурных конфликтов на основе анализа художественных произведений. В статье также рассматривается место проблем идентичности и миграции в постколониальной литературе и современной английской романистике с теоретической и практической точек зрения. Результаты исследования показывают, что в английских романах XXI века миграция изображается не только как процесс территориального перемещения, но и как важный фактор переосмысления личности и формирования новой культурной идентичности.

Ключевые слова: *английская литература XXI века, английский роман, идентичность, миграция, культурная идентичность, гибридная идентичность, постколониальная литература, диаспора, транснационализм, глобализация, межкультурная коммуникация, отчуждение, ассимиляция, персонажи-мигранты, современная литература.*

Asosiy qism

XXI asr jahon adabiyotida migratsiya va identitet masalalari eng dolzarb mavzulardan biri sifatida e’tirof etiladi. Globallashuv jarayonlarining jadallashuvi, xalqaro migratsiya oqimlarining kuchayishi hamda turli madaniyatlarning o’zaro ta’siri natijasida insonning milliy, madaniy va shaxsiy o’zligini anglash muammosi zamonaviy ingliz romanlarining yetakchi mavzusiga aylandi. Ayniqsa, Buyuk Britaniya ko’p millatli jamiyat sifatida shakllanganligi sababli zamonaviy ingliz yozuvchilari migrantlar hayoti, ularning yangi muhitga moslashuvi, madaniy qarama-qarshiliklar hamda identitet inqirozini badiiy jihatdan chuqur tasvirlaydilar [1].

Identitet tushunchasi zamonaviy adabiyotshunoslikda insonning o'zini ma'lum bir millat, madaniyat yoki ijtimoiy guruhga mansub deb anglashi bilan bog'liq murakkab hodisa sifatida talqin qilinadi. Bu tushuncha doimiy emas, balki ijtimoiy, tarixiy va madaniy omillar ta'sirida uzluksiz shakllanib boradi. Shu bois zamonaviy ingliz romanlarida identitet qat'iy chegaralarga ega bo'lgan hodisa emas, balki doimiy ravishda yangilanadigan va o'zgaradigan jarayon sifatida tasvirlanadi [2].

Migratsiya esa faqat geografik ko'chish emas, balki insonning ruhiy va madaniy hayotida yuz beradigan murakkab o'zgarishlarni ham anglatadi. Yangi mamlakatga ko'chib kelgan shaxs til, urf-odat, diniy qarashlar va turmush tarzi bilan bog'liq muammolarga duch keladi. Natijada u o'z milliy qadriyatlarini saqlab qolish hamda yangi jamiyatga moslashish o'rtasida ichki ziddiyatni boshdan kechiradi. Aynan shu jarayon zamonaviy ingliz romanlarida identitetning qayta shakllanishiga olib keluvchi asosiy omillardan biri sifatida talqin etiladi [3].

Zamonaviy ingliz adabiyotining yirik vakillaridan biri Zadie Smith *White Teeth* romanida ko'p madaniyatli London jamiyatini tasvirlaydi. Asarda ingliz, bangladeshlik va yamaykalik oilalar hayoti orqali migratsiyaning yangi avlod dunyoqarashiga ta'siri ochib beriladi. Muallif ikkinchi avlod migrantlari o'z ota-onalarining milliy qadriyatlari bilan Britaniya jamiyatining zamonaviy hayot tarzi o'rtasida qolib ketishini real hayotiy voqealar asosida ko'rsatadi. Qahramonlarning o'zligini izlash jarayoni, irqiy va diniy tafovutlar hamda madaniyatlararo ziddiyatlar roman syujetining asosiy mazmunini tashkil etadi [4].

Roman qahramonlari yangi jamiyatga moslashishga intilsalar-da, ularning aksariyati o'z tarixiy ildizlari bilan uzviy bog'liqligini saqlab qolishga harakat qiladi. Shu sababli identitet masalasi romanda milliy mansublik bilan bir qatorda oilaviy tarbiya, diniy e'tiqod va madaniy qadriyatlar bilan ham chambarchas bog'liq holda yoritiladi. Zadie Smith migratsiyani nafaqat ijtimoiy hodisa, balki inson ruhiyatiga ta'sir qiluvchi murakkab psixologik jarayon sifatida talqin qiladi.

Monica Ali qalamiga mansub *Brick Lane* romani ham migratsiya adabiyotining yorqin namunalaridan biridir. Asar bosh qahramoni Nazneen Bangladeshdan Londonga ko'chib kelgan yosh ayol bo'lib, uning yangi muhitga moslashish jarayoni romanning markaziy mavzusini tashkil etadi. Dastlab qahramon o'zini begona his qiladi, tilni bilmasligi va mahalliy jamiyat bilan erkin muloqot qila olmasligi sababli ichki yolg'izlikni boshdan kechiradi. Ammo vaqt o'tishi bilan u mustaqil fikrlaydigan va o'z hayotini mustaqil boshqaradigan shaxsga aylanadi. Shu tariqa romanda migratsiya insonning shaxsiy o'sishi va identitetining yangidan shakllanishiga xizmat qiluvchi muhim omil sifatida tasvirlanadi [5].

Hanif Kureishi asarlarida ham madaniy gibridlik va identitet muammolari markaziy o'rinda turadi. Uning qahramonlari Sharq va G'arb madaniyatlari tutashgan makonda yashab, bir vaqtning o'zida ikki xil madaniy qadriyatlarni o'zlashtirishga harakat qiladilar. Bunday holat qahramonlarning ruhiy olamida ziddiyatlarni yuzaga keltiradi. Muallif identitetni tugallangan hodisa emas, balki inson hayoti davomida rivojlanib boradigan ijtimoiy-madaniy jarayon sifatida talqin qiladi [6].

Bir qancha manbalardagi ma'lumotlarga ko'ra romanlarda migrant qahramonlarning asosiy muammosi yangi jamiyatga moslashish bilan birga o'z milliy va madaniy qadriyatlarini yo'qotmaslikdan iborat ekanligi kuzatiladi. Bu esa identitetning ko'p qatlamli va dinamik hodisa ekanligini ko'rsatadi. Zamonaviy ingliz yozuvchilari migratsiyani faqat geografik ko'chish sifatida emas, balki insonning o'zligini qayta anglash, yangi ijtimoiy tajriba orttirish hamda madaniyatlararo muloqot vositasi sifatida baholaydilar [7].

Umuman olganda, XXI asr ingliz romanlarida identitet va migratsiya masalalari globallashuv davrining eng muhim ijtimoiy-madaniy muammolaridan biri sifatida badiiy talqin etilgan. Zadie Smith, Monica Ali va Hanif Kureishi asarlarida migrant qahramonlarning ruhiy kechinmalari, madaniy moslashuv jarayonlari hamda gibrid identitetning shakllanishi chuqur yoritilgan. Ushbu romanlar zamonaviy ingliz

adabiyotida migratsiya va identitet o’rtasidagi uzviy bog’liqlikni ochib beruvchi muhim badiiy manbalar hisoblanadi [8].

Xulosa

Tadqiqotimizning xulosa bo’limiga keladigan bo’lsak, XXI asr ingliz romanlarida identitet va migratsiya muammosi zamonaviy adabiyotning eng muhim tadqiqot yo‘nalishlaridan biri sifatida namoyon bo‘ladi. Globallashuv va migratsiya jarayonlarining jadallashuvi natijasida shaxsning milliy, madaniy va ijtimoiy o‘zligini anglash masalasi badiiy asarlarda keng yoritilgan. Zamonaviy ingliz yozuvchilari migrant qahramonlar hayoti orqali o‘zlikni izlash, yangi muhitga moslashish, madaniy tafovutlarni qabul qilish hamda gibrid identitetning shakllanish jarayonini badiiy jihatdan ishonarli tasvirlaydilar.

O’rganilgan romanlar shuni ko‘rsatadiki, migratsiya inson hayotidagi oddiy hududiy ko‘chish emas, balki uning dunyoqarashi, qadriyatlari va madaniy mansubligini qayta shakllantiruvchi murakkab ijtimoiy-madaniy jarayondir. Zadie Smithning *White Teeth*, Monica Alining *Brick Lane* hamda Hanif Kureishining asarlarida qahramonlarning ichki ruhiy kechinmalari, madaniyatlararo ziddiyatlar va yangi identitetni shakllantirishga bo‘lgan intilishlari zamonaviy ingliz jamiyatining dolzarb muammolarini yoritishga xizmat qiladi.

Shuningdek, izlanishlar davomida identitetning o‘zgarmas hodisa emas, balki tarixiy, madaniy va ijtimoiy omillar ta'sirida doimiy ravishda rivojlanib boruvchi dinamik jarayon ekanligini tasdiqlaydi. Shu bois XXI asr ingliz romanlari nafaqat badiiy-estetik qiymatga ega, balki migratsiya, ko‘p madaniyatlilik va madaniyatlararo muloqot muammolarini o‘rganishda muhim ilmiy manba sifatida ham alohida ahamiyat kasb etadi. Mazkur mavzu bo‘yicha olib boriladigan keyingi tadqiqotlar zamonaviy ingliz adabiyotida identitet va migratsiya masalalarining yangi qirralarini ochishga hamda ularning adabiy talqinini yanada chuqurroq o‘rganishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Hall, S. (1996). *Questions of Cultural Identity*. London: Sage Publications.
2. Bhabha, H. K. (1994). *The Location of Culture*. London: Routledge.
3. Bauman, Z. (2000). *Liquid Modernity*. Cambridge: Polity Press.
4. Smith, Z. (2000). *White Teeth*. London: Hamish Hamilton.
5. Ali, M. (2003). *Brick Lane*. London: Doubleday.
6. Kureishi, H. (1990). *The Buddha of Suburbia*. London: Faber & Faber.
7. Ashcroft, B., Griffiths, G., & Tiffin, H. (2002). *The Empire Writes Back: Theory and Practice in Post-Colonial Literatures* (2nd ed.). London: Routledge.
8. Brah, A. (1996). *Cartographies of Diaspora: Contesting Identities*. London: Routledge